

Lente 2024

HET STEENUILTJE

SEIZOENBLAD IVN MUNSTERGELEENSITTARD

Wijngaard Wanenberg
Jaarverslag 2023

BELEEF DE NATUUR!

Programma van activiteiten

roen@gmail.com

De geologische excursie, die gepland stond voor 24 maart, is i.v.m. persoonlijke omstandigheden van de gids, verplaatst naar zondag 2 juni (zie hieronder).

Lezing kriebelbeestjes

Op dinsdag 16 april 2024 houdt Lex Vliex een lezing over kriebelbeestjes in het Jeugdhuis (scoutinggebouw), Geldakkerstraat in Munstergeleen. Aanvang 19.30 uur, eindigend om 21.30 uur.

Excursie heemtuin en omgeving

Op zondag 12 mei 2024 van 14.00 - 16.00 uur organiseert Lex Vliex in samenwerking met het IVN MunsterGeleenSittard een excursie in de Heemtuin en omgeving, waarin het vooral gaat om insecten en andere beestjes, klein maar belangrijk.

Geologische excursie "Op de Hamert"

Op zondag 2 juni 2024 organiseert IVN MunsterGeleenSittard, een geologische excursie in het maasduinengebied de hamert, gelegen nabij het plaatsje Arcen. De maasduinen en zijn terrassen zijn in de loop van de geschiedenis gevormd door de Maas, de Rijn en de laatste twee ijstijden. Op de Hamert zijn kenmerken van deze afwisselende periodes nog duidelijke te herkennen. Wij maken dan ook letterlijk een reis door de tijd, van het Holoceen, Weichseliën, Saaliën naar het Menapiën. Daarnaast heeft de natuur van de hamert veel te bieden aan diverse landschapstypes. Gemengde loofbossen, dennenbossen, Heides en vennen die geëtaled worden door de paraboolduinen en maasduinen. De tocht duurt ongeveer vier uur, waarbij we halverwege de route lunchen bij de vogelkijkhut (neem zelf u eten en drinken mee). Hier kunt u eventueel ook de wandeling inkorten als u niet de volledige route wilt meelopen. Tip! Neem uw verrekijker mee, het symbool van de maasduinen is de kraanvogel, dus als we geluk hebben.....

Waterdichte wandelschoenen

Ook goede waterdichte wandelschoenen zijn prettig, indien het maaswater niet te hoog staat, lopen we langs en over de stalberg. Dit is een komgrondgebied waar het vochtig kan zijn in dit jaargetij. Wilt u ook mee met deze excursie, meld u dan even aan via email: hofstede.jeroen@gmail.com (aanmelden is niet verplicht, maar voor eventueel carpoolmogelijkheden vanuit Sittard, is het misschien prettig om een lijst met deelnemersnamen te hebben, die we dan kunnen delen met de geïnteresseerde) De excursie is op: Datum Tijdstip Zondag 2 juni 11:00 uur. Het verzamelpunt is voor de "Jachthut op de hamert" Er is genoeg parkeer gelegenheid: P1 bij de Jachthut zelf en op P2 (3 minuten lopen naar het verzamelpunt) Er zijn geen kosten aan verbonden, alleen goed humeur en enthousiasme voor de natuur. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Jeroen Hofstede, 06-23034183, of email: [### Pater-Karel-wandeling](mailto:hofstede.je-</p></div><div data-bbox=)

Op zondag 2 juni start om 13.30 uur vanaf de parkeerplaats bij de kerk in Munstergeleen een Pater-Karel-wandeling richting het Gemmaklooster aan de Leyenbroekerweg in Sittard. Hier zal aandacht worden besteed aan de geschiedenis van het klooster. De wandeling gaat verder door het stadspark van Sittard naar de Pater Karel kapel in Munstergeleen (Pater Karel werd op 3 juni 2007 heilig verklaard). Gids: Harrie Gijzen.

Slootjesdag

Op zondag 9 juni 2024 wordt weer tussen 14.00 en 16.00 uur de Slootjesdag georganiseerd. Plaats van bijeenkomst: brug over de Geleenbeek, Pater Karelweg Munstergeleen. Onder deskundige begeleiding van Lex Vliex wordt gezocht en gekeken naar visjes en andere waterbewoners. Voor kinderen en hun ouders heel leuk!

Excursie "Ravenvennen"

"Een libellen toer"

Op zondag 21 juli 2024 organiseert IVN MunsterGeleenSittard, een excursie naar de Ravenvennen (gelegen bij Lomm). Dit prachtige vennencomplex is niet zo bekend bij het groot publiek, maar is (i.i.g. voor mij en vele anderen) één van de mooiste natuurgebieden in het Maasduinenpark. De talloze in de bossen omsloten vennen, die bezongen worden door kikkers en padden, bieden huis aan talrijke libellen en juffers. In 2011 kreeg de Ravenvennen van de vlinderstichting de status 'Libellenreservaat'. De zonnedauw houdt zich hier ook goed, gemengd bos en dennenbos wisselen elkaar af met heide, en de witte berg vertelt zijn eigen verhaal over de strijd tussen de raven en de witte wieven. Niet alleen de boomkikker, maar ook de klapekster, reeën, zwarte spechten hebben het hier ook erg naar hun zin.

Natuurbelevingspad

Voor de kinderen is er door het IVN een natuurbelevingspad aangelegd vlak bij Jagersrust. Kortom een wandeling voor jong en oud. Datum: zondag 21 Juli 11:00 uur We starten om 11.00 uur bij restaurant "Jagersrust" te Velden. De wandeling zal ± 3 uurtjes duren. Er is parkeermogelijkheid, echter beperkt. Bij Jagersrust kan gegeten worden (pannenkoeken en andere lekkere hapjes), maar eigen eten meenemen is ook geen probleem.

Wilt u ook mee met deze excursie, meld u dan even aan via email: hofstede.jeroen@gmail.com (aanmelden is niet verplicht, maar voor eventueel carpoolmogelijkheden vanuit Sittard, is het misschien prettig om een lijst met deelnemersnamen te hebben, die we dan kunnen delen met de geïnteresseerden). Begeleider: Jeroen Hofstede.

HET STEENUILTJE

Voorwoord

Het voorjaar is in volle gang en dus ontluikt ook onze heemtuin weer. Op 9 maart ontvingen we wederom een groep foto-enthousiastelingen die de eerste voorjaarsbloeiërs op de gevoelige (digitale) plaat wisten vast te leggen. Verderop in dit Steenuiltje ziet u middels een kort verslag wat dit voor moois heeft opgeleverd. De heemtuin en de vrijwilligers zijn er na de winterrust trouwens ook weer klaar voor. Natuurlijk komt dit niet vanzelf. Vorig jaar is er door de verschillende werkgroepen hard gewerkt. Wellicht is het u al opgevallen dat de heemtuin er fris uit ziet. Dit is te danken aan een nieuwe laag grind op de paden. Er werd flink gesnoeid en de twee vijvers zijn schoongemaakt en gerepareerd. In de kweekkast zijn 30 soorten opgekweekt wat het totaal weer terugbrengt op 550 soorten. Ook kregen diverse biotopen nieuwe informatieborden.

Buiten de heemtuin op de Wanenberg is met de hulp van leerlingen van het Trevianum het uitzicht op de perenwei, Hanswinkel en Munstergeleen hersteld. De vele Pieterpadlopers zullen het ons ongetwijfeld in dank afnemen.

Tot slot vindt u in dit Steenuiltje een uiteenzetting over Wijngaard Wanenberg, nog zo'n pareltje in het buitengebied van Munstergeleen. Wist u dat de wijn van deze wijngaard regelmatig een goede beoordeling krijgt van het Duitse Prüfungsamt in Koblenz, het instituut dat in Duitsland de wijnkeuringen uitvoert? En voor wie graag de handen uit de mouwen steekt, in oktober bent u van harte welkom om mee te helpen met het oogsten.

Paul van Hulsen

Inhoud

- 2 Programma van activiteiten
- 3 Voorwoord
- 4 Rondleiding Notre Reine Wanenberg
- 5 Inheemse flora, column Passies
- 6-7 Spinnenweetjes
- 7 De blauwborst
- 8-9 Impressie foto-ochtend heemtuin
- 10-11 Mededelingen van het bestuur
- 12 Vervolg impressie foto-ochtend heemtuin

Colofon

Het Steenuiltje is het seizoensblad van IVN MunterGeleenSittard en verschijnt normaal gesproken viermaal per jaar.

Rondleiding Notre Reine Wanenberg

Wijngaard

In 1997 is gestart met de aanleg van wijngoed Wanenberg aan de Hoddelsley te Munstergeleen. In 1998 zijn de eerste van de inmiddels 500 wijnranken Pinot Gris aangeplant.

Veertig Ruhrländer (Pinot Gris), 40 Johanitter, en 40 suvignier gris zijn een onderdeel van de educatieve wijngaard die in 2022 is ingericht waarin op ruim 20 bijzondere manieren hybrid druiven en eetdruiven worden gekweekt en gesnoeid.

Terroir

Voor de Pinot Gris heeft de wijngaard haast een ideaal terroir. Op een hoogte van ca. 100 m boven NAP groeit de druif op een bodem die bestaat uit een mix van klei, kiezel, löss, zand en stuifmergel.

Landschap en klimaat

Het heuvelland Zuid-Limburg is eigenlijk een opgestuwd dallandschap en ontstaan door erosie. Door de hellingen kent het regioklimaat vele microklimaten. Het gunstige microklimaat van wijngaard Wanenberg is door de manier van inrichten nog verder verbeterd.

Druivenrassen

Voor de wijnproductie wordt uitsluitend de Pinot Gris druif gebruikt.

In de aangrenzende educatieve wijngaard worden hybride druivenrassen als eetdruiven op bijzondere manieren gekweekt. De unieke snoeimethoden laten zien hoe op enkele plekken in Europa en elders in de wereld wijnbouw plaatsvindt.

Wijnkoningin

Wijngenootschap Notre Reine is een initiatief van een aantal enthousiaste vrijwilligers, gestart in 1997.

Munstergeleen kent een traditie van het jaarlijks uitroepen van de wijnkoningin. Dit gaat gepaard met een feest. In het verleden met een grote tent op de markt.

Dit alles wordt georganiseerd door fanfare Juliana.

Familie Vrancken

Tijdens dit feest in 1997 is het idee geopperd om zelf wijn te gaan maken.

Hiervoor waren druiven en dus ook een wijngaard nodig. Na flink zoeken werd een geschikte locatie gevonden op de Wanenberg in het buitengebied van Munstergeleen. Het betrof een weiland van de familie Vrancken.

Pinot Gris Tokay

Op basis van de resultaten van een bodemonderzoek en de gunstige ligging werd gekozen voor de druivensoort Pinot Gris Tokay.

Deze soort kan een witte wijn van goede kwaliteit opleveren. Dit vergde wel de nodige inspanning en kennis van zaken.

Daarom werd de hulp ingeroepen van een Winzer (wijnboer) uit het Duitse Osann- Monzel, die de vrijwilligers met raad en daad heeft bijgestaan.

Prüfungsamt

Dat Notre Reine een wijn van goede kwaliteit voortbrengt blijkt uit het feit dat de wijn regelmatig een goede beoordeling heeft gekregen van het Duitse Prüfungsamt in Koblenz (BRD). Dit is een instituut dat in Duitsland de wijnkeuringen uitvoert. Daarom worden de druiven nog steeds elk jaar, direct nadat ze zijn geoogst, naar Osann- Monzel gebracht waar een bevriende wijnboer zorgt voor het persen en vinificeren.

Adoptie

Hoewel alle onderhouds- en andere werkzaamheden door een stel enthousiaste vrijwilligers worden uitgevoerd, zijn er aan het beheren en onderhouden van de wijngaard kosten verbonden.

Daarnaast kost ook het maken van de wijn geld. Om in deze onkosten te voorzien kunnen de inwoners van Munstergeleen, hun familie, vrienden, collega's en anderen die Stichting Notre Reine een warm hart toedragen en willen ondersteunen, één of meerdere wijnranken adopteren.

De adoptieperiode is 5 jaar.

Wijn tegen kostprijs

De adoptanten kunnen dan jaarlijks 2 of meerdere flessen wijn (afhankelijke van de opbrengst) tegen kostprijs kopen.

Elk jaar rond oktober worden de adoptiehouders uitgenodigd om te komen helpen met het oogsten. Dat is elke keer weer een leuke en gezellige activiteit die wordt afgesloten met koffie en vlaai. Wijnliefhebbers die graag een uniek product van eigen bodem en van goede kwaliteit willen bemachtigen kunnen nog deelnemen aan dit initiatief.

Prettige bijkomstigheid hiervan is dat u de Stichting Notre Reine steunt in het instant houden van een fraaie Munstergeleense traditie.

Heeft u interesse stuur een mail naar: info@notrereine.nl. U ontvangt de nodige informatie hoe een en ander in zijn werk gaat.

Het bestuur van wijngenootschap Notre Reine.
Stichting wijngenootschap "Notre Reine" Munstergeleen. Domein Wanenberg

Inheemse flora

Er zijn steeds minder inheemse planten te vinden in Nederland terwijl die een belangrijke schakel zijn in het ecosysteem. Wat maakt ze zo bijzonder en wanneer is een plant eigenlijk inheems?

Inheemse planten zijn een belangrijke schakel in het ecosysteem. Ze zijn van levensbelang voor insecten die weer op het menu staan van vogels, egels, vleermuizen en amfibieën. Het toverwoord is verscheidenheid: hoe diverser en gevarieerder het ecosysteem, hoe veerkrachtiger. Inheemse planten zijn belangrijk voor de landbouw omdat ze wilde insecten aantrekken voor hun bestuiving, die vervolgens ook landbouwgewassen kunnen bestuiven. Ze zijn nodig voor een gezonde landbouw omdat er insecten op af komen die natuurlijke plaagbestrijders zijn.

Maar wanneer spreken we van inheemse planten? Inheems is datgene wat in een bepaald gebied al heel lang van nature voorkomt. Heel lang betekent hier sinds de laatste ijstijd, ofwel 116 tot 11,7 duizend jaar geleden. Tegenover inheemse staan uitheemse soorten of exoten die door de mens zijn ingevoerd. Dat onderscheid is niet eenvoudig. Soorten als vijfdelig kaasjeskruid of korenbloem zijn eeuwen geleden door de mens ingevoerd. Die noemen we **archeofyten**, ingevoerd vóór 1500. Die soorten worden als ingeburgerd beschouwd en rekenen we daarom ook tot de inheemse flora. Naast archeofyten kennen we ook **neofyten**. Neofyt betekent “nieuwe plant”. Ze hebben zich permanent in een gebied gevestigd, gedragen zich natuurlijk en planten zich voort. Het zijn dus ingeburgerde exoten ingevoerd na 1500. Voorbeelden van neofyten zijn: Robinia, Amerikaanse vogelkers en Reuzenbalsemien.

Reuzenbalsemien

Wil je een bijdrage leveren aan het versterken van ons ecosysteem door in je eigen tuin inheemse planten te zaaien, let er dan op dat je alleen zaad koopt van kwekers die de inheemse afkomst garanderen. In zadenmengsels die het standaard tuincentrum als inheems verkoopt zitten vaak planten van buitenlandse herkomst. Ook bevatten de mengsels vaak gecultiveerde vormen van inheemse soorten waar insecten niets aan hebben. Op biotuinwijzer.nl vind je kwekers die inheemse planten en zaden aanbieden.

Piet Huits

Passies

Over de vraag of ik een column voor Het Steenuiltje wil schrijven, moest ik even nadenken. Zittend voor een blanco scherm, slaat de twijfel opnieuw toe. Wat heb ik de ‘natuurliefhebber’ te zeggen? Wat heb ik op mijn hart, waarmee ik de lezer kan prikkelen? Schrijf ik iets over de ‘Natuurherstelwet’, die Europa in de ijskast heeft gezet? Moet ik het dichterbij huis zoeken? Zal ik orakelen over het uitkleden van de ‘-Dierenwelzijnswet’, die de erbarmelijke toestand van de dieren in de vleesindustrie moest verbeteren? Of maak ik me boos over het besluit glyfosaat nog 10 jaar zijn schadelijke werk te laten doen?

Nee, laat ik die boosheid en frustraties voor me houden. Laat ik het hebben over een van mijn passies: wandelen.

Ik ben een wandelaar. Het Pieterpad, het Pelgrimspad, ik heb ze, samen met mijn lief en de hond, gelopen en ervan genoten.

Momenteel doen we het Kustpad. We zijn nog niet zover. Begonnen in Sluis, aan de Belgische grens, zijn we tot Brielle gekomen. De door Blof bezongen ‘-Zeeuwse Kust’, hebben we achter ons. Het havengebied van Rotterdam doemt op aan de horizon. Over die horizon wil ik het niet hebben. Ik kijk nu even terug. Ik zie een prachtig duinlandschap, brede stranden, achter de duinen mooie moerassige vlaktes waar slechts wandelaars toegang hebben en gedierte ruimte en rust wordt gegund. Op verschillende plaatsen treffen we teksten aan die uitleg geven over wat we zien of, afhankelijk van het seizoen, zouden moeten zien. Mooi en leerzaam! Naast de schoonheid is vooral de stilte imponerend. Fietsers worden op afstand gehouden. En, hoewel fietsen een andere passie van me is, moet ik erkennen dat de verbanning van de tweewieler de rust en de natuur ten goede komt. Daar wil ik het een andere keer over hebben: fietsers in de natuur. breek me de bek niet open!

Jan Wassenberg

Spinnenweetjes

Spinnen zijn voor veel mensen eng, raar, gevaarlijk en beter niet te dicht te benaderen.

Misverstanden dus. Spinnen in onze regionen zijn niet gevaarlijk. Ze zijn belangrijk in de voedselpira-mide. Vaak zijn ze ook mooi en de moeite waard om te bekijken.

Herfst, spinnentijd? Helemaal niet!

Omdat de webben met hun bewoners heel goed te zien zijn, nemen veel mensen aan dat de herfst de spinnentijd bij uitstek is. Wat we vaak zien zijn Kruisspinnen (*Araneus Diadematus*) in hun grote mooie ronde webben met de spin in het midden of dicht in de buurt. Maar in de zomer zijn veel meer soorten actief dan in de herfst.

's Zomers zijn er naast één volwassen spin tussen de 100 en 200 nakomelingen in diverse stadia van hun ontwikkeling. In de zomer is het meeste voedsel aanwezig en hebben de nakomelingen de grootste kans om te overleven.

Stadia

Om volwassen te worden moeten de meeste spinnen-soorten heel wat stadia doorlopen. Het begint met een bevrucht eitje. Daar komt tussen enkele uren of enkele maanden een jong met een dooierzak uit. Als de dooier op is (soms na één, maar meestal na enkele vervellingen) begint het echte leven en moet het jong zelf voedsel vinden.

Opofferen

Een enkele moeder "offert zich op" door zichzelf van binnen op te lossen en zo als voedsel voor de kleine spinnetjes te dienen. Opofferen is een menselijk sentiment. In het lichaam van de moederspin zit veel eiwit, dat in opgeloste toestand de overlevingskans van de jonge spinnetjes essentieel vergroot. Een voorbeeld van het niet verloren laten gaan van eiwit, is de Huiskaardspin (*Amaurobius fenestralis*).

Maar ook andere spinnenmoeders hebben zo hun methoden om de kroost een zo goed mogelijke start te geven. In een cocon meedragen (o.a. de Grote Panterspin *Alopecosa fabrilis* een wolfspin en Sid-derspinnen), speciale kraamkamers maken (Zakspinnen) en het nest verdedigen met gevaar voor eigen

leven (Prachtspinnen).

Veel spinnenvrouwtjes zien hun kroost niet opgroeien. Zoals meer in de natuur geldt hier ook:

Taak volbracht: Einde van het bestaan.

Vervellen

Om te groeien moet een spinnetje meermalen vervellen. Dit is noodzakelijk omdat de buitenkant, als die uitgehard is niet meer groeit. De binnenkant groeit wel door. Daardoor "scheurt" de spin uit zijn/haar jasje. Korte tijd is de buitenkant dan flexibel en kan uitzetten. Dat gebeurt meestal tussen zeven en tien keer. Bij veel soorten gebeurt dit vervellen een keer of vijf voor de winter en de rest na de winter.

Om de soort te verspreiden wordt er naast lopen en klimmen ook gebruik gemaakt van methoden om te vliegen aan een draadje. Jonge spinnetjes zijn tot op zes kilometer hoogte gevonden.

Opgegeten

Er bereiken weinig spinnetjes het volwassen stadium. Omdat spinnen een lekker hapje zijn voor vele insecten en spinnen etende dieren (onder andere vogels, egels en hagedissen) worden alleen de exemplaren met de beste overlevingsstrategieën volgroeide spinnen. Alleen met voldoende volwassen exemplaren kan een soort zich handhaven en zorgen voor voldoende nakomelingen. Naast massa zijn voor de spinnen camouflage en verstopten succesvolle manieren om te overleven.

Indicator van een klimaat- of milieuprobleem?

Dit jaar zijn er bijzonder weinig spinnen te vinden op de normale vindplaatsen. Twee droge perioden en een zeer nat en koud voorjaar zijn hier een mogelijke verklaring voor. Vochtige voorjaren veroorzaken bij vele geleedpotigen schimmels op of in hun larven en nimfen. Bij extreme droogte kunnen eitjes en jongen uitdrogen en zo de ontwikkeling van de groei verstoren.

Komt door extremen van het weer, mildere winters en warmere zomers migratie van dieren uit het zuiden naar onze streken op gang? Een voorbeeld van migratie is de Wesp-spin, een soort die in ongeveer tachtig jaar gewandeld is van de Middellandse Zee naar alle delen van West Europa.

Zijn spinnen een indicator voor die verandering van geleedpotigen in onze streken?

Als de *Argiope lobata*, een wielweb-spin als de Kruis-spin (*Araneus diadematus*) en de Wesp-spin (*Argiope bruennichi*), van de streken rond de Middellandse Zee naar onze streken verdwaalt, dan hebben we een probleem. Zij komt niet alleen, maar brengt dan ook meerdere ongewenste gasten uit de groep geleedpotigen, zoals schorpioenen, giftige spinnen en schadelijke insecten, met zich mee. Op vakantie vonden we deze mooie en imponerende ongevaarlijke spin.

Haar leefgebieden zijn de landen rond en de eilanden in de Middellandse Zee.

De spin zelf heeft een lijf met een lengte van meer

dan twee en een halve centimeter. Maar haar vinden is een kwestie van geluk. Net als bij heel veel soorten wielwebspinnen hangt ook deze met haar onderkant naar het licht. Door de kleuren en de tekening valt ze niet op in haar omgeving.

Het web hangt aan een stevig draad tussen twee

struiken of bossen stevig gras. Het web dat we hebben gevonden was (naar schatting) bijna twee meter breed en ongeveer vijf en zeventig centimeter hoog. De bovenkant van het web was één meter boven de grond. Het zat vlak langs de verkeersweg in een met stevig gras begroeide greppel.

Toen we het web aanraakten begon de spin het web voor en achteruit te bewegen. Door in een steeds hoger tempo te schommelen werd de beweging van het hele web steeds verder voor en achterwaarts. Dit maakte een hoorbaar zovend geluid. Na een minuut of twee werd de beweging en het geluid minder en stopte tenslotte.

Gedurende de veertien dagen van onze aanwezigheid bezochten we regelmatig het web en de spin. Er veranderde weinig. Volgens de boeken leeft ze vooral van grote insecten (sprinkhanen, cicaden, etc.). We hebben geen resten van deze insecten in het web zien zitten.

Zoals bij meerdere soorten is het mannetje kleiner dan het vrouwetje. We hebben naar een mannetje gezocht, maar niet gevonden.

Er zijn nog veel meer weetjes over spinnen. We hopen hier in een volgende aflevering op terug te komen. Meer informatie via lexvlieks1950@gmail.com.

Lex Vlieks, foto's van de schrijver.

De blauwborst

De blauwborst is een fotogenieke vogel die vooral te vinden is in moerasachtig terrein.

Hij komt vaak voor in de buurt van water met langs de kant elzen, wilgen en riet en in insectenrijke gebieden met open struweel.

Van de trekvogels is het een van de eerste zangvogels die eind maart weer uit Afrika terugkeert.

Mannetje

Het mannetje is herkenbaar aan zijn witte wenkbrauwstreep, helderblauwe kin, keel en borst met in het midden een witte vlek.

Het is een fanatiek zangertje dat eerder te horen is dan te zien.

Zijn staart is donker met een roestrode basis die vooral te zien is tijdens de vlucht en zang.

Zodra het mannetje zich gepaard heeft brengt hij zijn uitbundig gezang alleen nog maar ten gehore in de vroege ochtenduren.

Vrouwetje

Bij het vrouwetje ontbreekt de blauwe borst.

Het kleed van het vrouwetje is bruin-grijs met een lichte wenkbrauwstreep. De staart is net zoals bij het mannetje met een roestrode basis.

Het voedsel zoeken ze op de grond zoals insecten, larven, wormen en slakjes, aangevuld met bessen en zaden.

Legsels

Hun nest bouwen ze op een goed verborgen plek in een graspol of in een dichte struik.

Er worden meestal twee legsels van vijf tot zes eieren uitgebroed door beide ouders. De broedtijd is twee weken en de kuikens blijven ook nog twee weken in het nest en worden door beide ouders gevoerd.

In september gaan ze weer richting hun overwinteringsgebied in Afrika.

Vogelwerkgroep Sittard

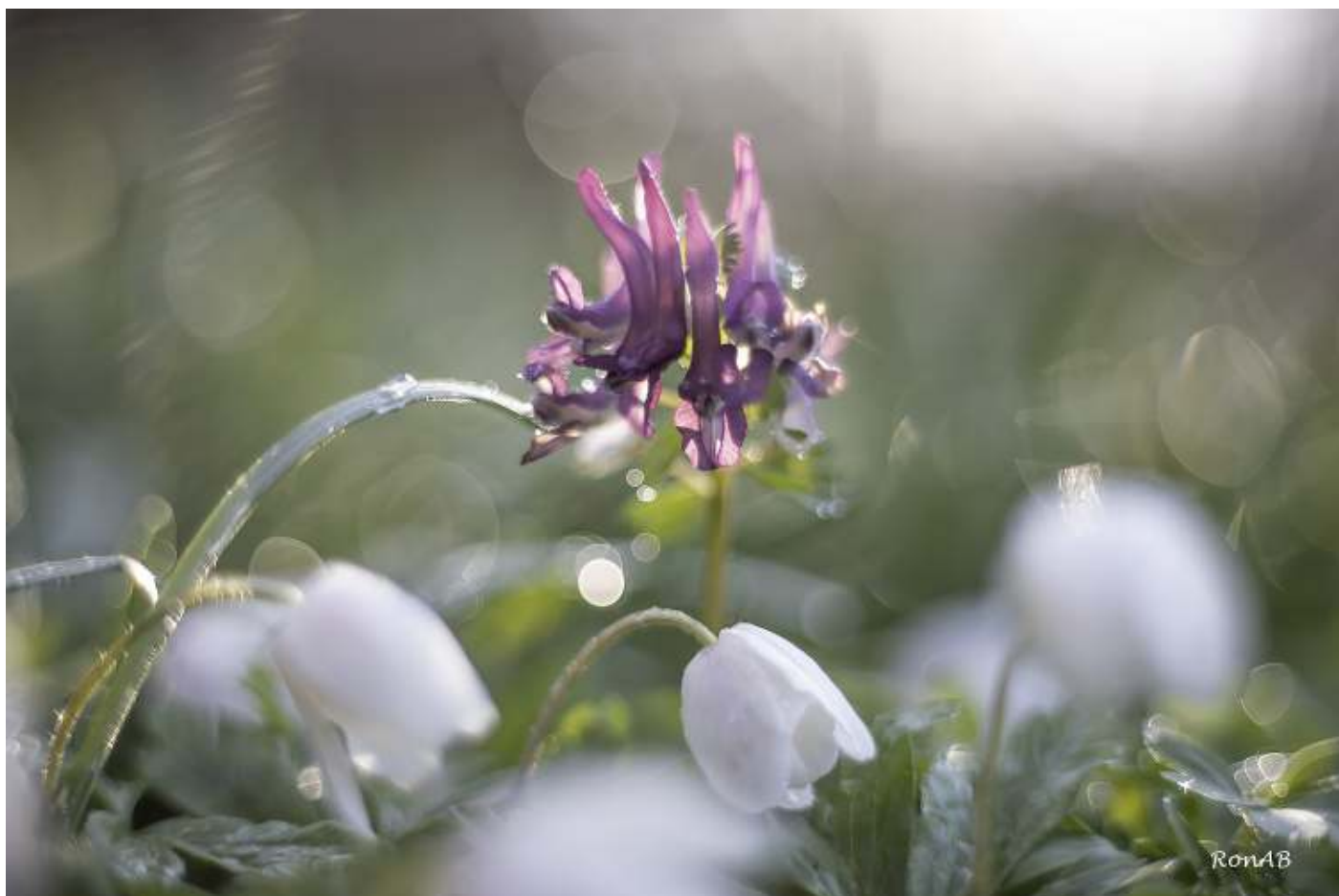

Foto boven: Ron AB, foto beneden Jan Weerts

Foto-ochtend in de heemtuin

Ook dit jaar organiseerde IVN MGS op 9 maart een foto-ochtend voor liefhebbers van natuurfotografie in onze heemtuin. Vijftien enthousiaste fotografen melden zich vanaf 8.30 voor het maken van prachtige natuurfoto's. Het weer was goed met een mooi lentezonnetje. De groep bestond zowel uit een aantal mensen, die wij voor het eerst ontvingen, als een aantal fotografen die al voor de derde maal bij ons te gast waren. Bijzonder blij zijn wij met de deelname van Lora Schmeits, die als jonge fotografe mooie foto's weet te maken. Zij had zich daarbij als doel gesteld om zoveel mogelijk kleuren van de regenboog in beeld te brengen.

De aanwezige IVN gastvrouwen en gastheren Els Rongen, Leonne Könings Wim Boers en Jan Weerts zorgden voor koffie, thee en wat lekkers bij een gezellige koffiepauze.

Graag nog eens

De fotografen waren tevreden over deze foto-ochtend. Diversen van hen vroegen of wij later in het seizoen, weer een keer een dergelijke ochtend willen organiseren. Er staan dan meer planten in bloei en er zijn meer insecten en andere dieren in onze heemtuin te verwachten. Dat willen wij als IVN MGS zeker weer eens organiseren en wij vertelden onze bezoekers, dat ze natuurlijk ook op zondagen en op maandagochtenden van harte welkom zijn bij onze reguliere openingstijden.

Jan Weerts

Foto's boven en beneden: Lora Schmeits

Mededelingen van het bestuur

Op 31 december 2023 telde onze vereniging 97 leden en 84 donateurs.

Onderstaand treft u het jaarverslag 2023 aan van onze vereniging met hierin de verslagen van enkele werkgroepen. Echter, ook de andere werkgroepen hebben veel werk verricht.

Zoals de werkgroepen vogels, amfibieën en reptielen, ruimtelijke ordening, wandel- en fietsnetwerken, communicatie en PR, bijen en de werkgroep monumentale bomen. Vaak heeft u een beschrijving van hun werkzaamheden kunnen lezen in het Steenuiltje.

Jaarverslag heemtuin 2023

Het jaar 2023 was een jaar van uitersten. Het voorjaar was koud en nat waardoor het seizoen pas laat op gang kwam. Deze periode werd gevolgd door een zeer droge zomer. Het najaar daarentegen was weer extreem nat. De neerslag was niet meer te meten omdat de regenmeter overliep. Op 21 januari 2023 was het -5.7 °C en op 17 juni 2023 34.5 °C. De laagste temperaturen werden waarschijnlijk aan het einde van dit jaar bereikt maar ook daarvan zijn geen metingen beschikbaar.

De tuin was op vijfendertig zondagen voor publiek opengesteld. Op de achtenveertig maandag- en zaterdagochtenden dat er werkzaamheden werden uitgevoerd door de vrijwilligers van de heemtuin, was deze eveneens open voor bezoekers. Dit jaar konden we 1225 bezoekers in de heemtuin verwelkomen. Zij doneerden 612,63 euro aan giften voor de heemtuin. Dit bedrag is exclusief eventuele giften die direct op de bankrekening van IVN MGS zijn gestort.

De vrijwilligers hebben in totaal 1756 uren in de tuin gewerkt.

De werkgroep heemtuin kwam vijf maal bijeen voor overleg en er heeft één overleg van de gezamenlijke werkgroepen plaatsgevonden.

Er vonden diverse activiteiten in de heemtuin plaats. Voor een overzicht daarvan verwijzen we naar het jaarverslag van onze afdeling.

550 plantensoorten

De paden in de heemtuin zijn voorzien van een nieuwe laag grind. Hierdoor ziet de heemtuin weer een stuk verzorgder uit.

In de kweekkast zijn 30 plantensoorten opgekweekt, die voorheen verdwenen waren in de heemtuin. Zes soorten zijn niet meer te verkrijgen. Momenteel komen in de heemtuin ca 550 plantensoorten voor. Diverse biotopen zijn voorzien van nieuwe informatieborden met foto's.

Het achterste gedeelte van het heemtuinhuis werd van een lik verf voorzien en kleine reparaties in de gebouwen hebben plaatsgevonden.

Twee vijvers raakten afgelopen winter lek. Deze hebben we opgeschoond en gerepareerd. Door het natte najaar zijn de vijvers weer helemaal gevuld. Dit was een mooie meevaller.

De tuin heeft in het najaar een grote snoeibeurt gekregen en diverse bomen werden gekandelaberd.

Gedurende het jaar werd het reguliere werk in de heemtuin en boerengaard uitgevoerd met dank aan onze vrijwilligers.

De beheerders,

Hub Mulders en Piet Huits

Werkzaamheden buiten de heemtuin, herstel panorama's Wanenberg

In 2023 is op twee plaatsen gewerkt aan het herstel van uitzichtspunten.

Dat geldt allereerst voor de noordwestelijke flank van de Wanenberg waar het uitzicht op de perenwei aan het Steingraafpad, Hanswinkel en Munstergeleen werd hersteld, met name ook voor Pieterpadlopers.

Zo'n twaalf jaar geleden heeft de gemeente daar een bank geplaatst om mensen uit te nodigen van dat uitzicht te genieten. Maar in de loop van de jaren was de helling begroeid met Robiniabomen die het uitzicht belemmerden. Het werk kon worden gedaan met de hulp van leerlingen van het Trevianum in het kader van hun maatschappelijke stage 16-19 oktober. Van hun inzet is verslag gedaan in Het Steenuiltje.

Contact zal worden gehouden met de gemeente en de Bosgroep over de verdere ontwikkeling en het onderhoud om te voorkomen dat alles binnen de kortste keren opnieuw dichtgroeit.

Een andere bank plaatste de gemeente in diezelfde tijd op plateauhoogte tussen het wandelpad en het mountainbikepad boven de Heemtuin en de hellingweide. Van een weide, en daarmee van het uitzicht op de Heemtuin, het golvende akkerland en de installaties van Chemelot in de verte was steeds minder sprake door de verbossing en de verbraming van de wei.

De vernieling van de bank in september was een treurigstemmend moment maar het kon worden aangegrepen voor een positief vervolg. Er werd, met medewerking van de Bosgroep en de gemeente, een meer natuurlijke bank geplaatst en vervolgens kon met toestemming van Natuurmonumenten, eigenaar van de voormalige weide, het herstel van de weide, of op zijn minst het herstel van het panorama, worden aangevat. In de winter van 2023-'24 is het uitzicht alweer beleefbaar. In 2024 bekijken we wat verder mogelijk is.

Een bank met pergola en een picknickset in de Hóddelshaof

In dit geval gaat het om twee nieuwe uitzichtspunten in de Hóddelshaof, een langgerekt perceel grenzend aan de wijngaard van Notre Reine. Daar werd een picknickset geplaatst ter hoogte van de container en pipowagen van Notre Reine.

Halverwege werd door ondergetekende een bank geplaatst in combinatie met de pergola die het werk is van vrijwilligers van Plök. Op beide plekken hebben wandelaars een riant uitzicht over de omgeving: de bloemenrijkdom in de Hóddelshaof, de wijngaard,

Windraak en het akkerland op het plateau van de Wanenberg.

In het weekend van 8 en 9 juli werd de nieuwe inrichting van de wijngaard en Hóddelshaof feestelijk geopend en aan het publiek gepresenteerd.

Ben Bongers

Verslag van de Schoolgidsen Heemtuin 2023

Op 21 mei ontvingen we kinderen van de Emmakerk in Geleen met hun predikant die een wandeling hadden met opdrachten onderweg en een rondleiding in de tuin.

Op 4 juni hadden we tgv het 50-jarig jubileum een proeverij dag met producten uit de heemtuin.

De imkers lieten de honing proeven en hadden boeiende verhalen.

Er konden kriebelbeestjes worden gezocht en er waren rondleidingen Voor de kleuters was er een nieuw kabouterp pad wat geïntroduceerd werd door de maker ervan.

Op 6 juni hadden we een kersen dag voor kinderen van de Bredeschool georganiseerd. Alleen waren de kersen nog niet rijp zodat we met gekochte kersen en andere opdrachten moesten improviseren.

27 juni hebben we gasten van het Toon Hermanshuis rondgeleid in de tuin en op 1 juli ontvingen we leden van de Hartsportvereniging.

Op 5 juli zouden er 60 brugklassers naar de tuin komen wandelen om daar in groepjes allerlei opdrachten te doen maar door de storm die dag werd de activiteit afgeblazen. Dit jaar doen we een nieuwe poging om ze te ontvangen...

Toos van der Vring

Overige werkgroepen

Naast de bovengenoemde werkgroepen hebben ook de andere werkgroepen veel werk verricht.

Zoals de werkgroepen vogels, amfibieën en reptielen, ruimtelijke ordening, wandel- en fietsnetwerken, communicatie en PR, bijen en de werkgroep monumentale bomen. Vaak heeft u een beschrijving van hun werkzaamheden aangetroffen in het Steenuiltje.

Steenuiltje

Het Steenuiltje verscheen in 2023 3 x.

Verder heeft het bestuur enkele nieuwsbrieven rondgestuurd.

Financieel jaaroverzicht 2023

De kroetwösj-activiteit van Harrie Gijzen was een groot succes (€325,00). Aan de inkomstenkant is de subsidie van de gemeente, de bijdrage van leden en begunstigers, en de RABO-clubactie van groot belang voor onze vereniging. Hierdoor hebben we alle activiteiten die mogelijk waren kunnen uitvoeren. Onze grootste kostenposten zijn Het Steenuiltje, de heemtuin, het gebouw, en de wekelijkse kosten van onderhoud. Onze totale financiële positie is gezond, waardoor het niet noodzakelijk is de bijdrage van onze begunstigers in het volgende jaar te verhogen.

Financieel jaarverslag

Het aantal IVN-leden is in de afgelopen periode gestegen en de donateurs zijn verminderd Dit betekent dat we in de leden/donatiekant iets zijn teruggelopen.

Aan de inkomstenkant hebben we daarnaast nog de jaarlijkse gemeentelijke subsidie, en de RABO-clubkas bijdrage. Aan de inkomstenkant is dat tussen de 3000 en 4000 euro.

Met deze bijdrage moeten alle kosten die er gemaakt worden, betaald worden.

Beheerskosten van de heemtuin en het heemtuinhuis, verzekeringen, OZB, gas voor verwarming, koffie voor de werkende leden.

Het uitbrengen van het Steenuiltje kost ons 1200 euro per jaar.

Verder wordt er geld uitgetrokken voor bijzondere projecten zoals de nieuwe fotoborden enz.

Onze financiële positie is stabiel, waardoor we alle lopende uitgaven kunnen doen. De kascommissie heeft de boeken over 2023 gecontroleerd, er werd hierover verslag uitgebracht tijdens de jaarvergadering.

Josette Janssen, penningmeester

Herinnering contributie

Een aantal leden en donateurs heeft nog niet zijn/haar contributie voldaan. Bij deze het verzoek dit alsnog te doen.

Hierbij ondersteunt u onze activiteiten voor zowel de heemtuin als de andere activiteiten.

Bij deze de informatie over de verschillende **lidmaatschappen en abonnementen**.

IVN-lid, contributie € 25, automatische incasso. U bent IVN-lid landelijk en van IVN MGS. u krijgt 4x Mens en Natuur en 4x het Steenuiltje.

Donateur, contributie € 12,50. U bent donateur van IVN MGS. U krijgt 4x het Steenuiltje.

Extra is het abonnement op de Natuurgids (8x per jaar). IVN-leden en donateurs kunnen aan hun lidmaatschap een abonnement koppelen tegen een gereduceerd tarief. Dit is per 1-1-2024 € 20 per jaar. Bent u geen lid of donateur dan zijn de kosten voor de Natuurgids per 1-1-2024 € 22 per jaar. Dus als IVN-lid, apart € 20 overmaken als u de Natuurgids wilt ontvangen. Als donateur dus € 12,50 en met Natuurgids € 32,50. Graag overmaken op NL80RABO0135007968 tnv IVN Munstergeleen.

Namens het bestuur,

Josette Janssen-Corbeij, penningmeester IVN
MunsterGeleenSittard

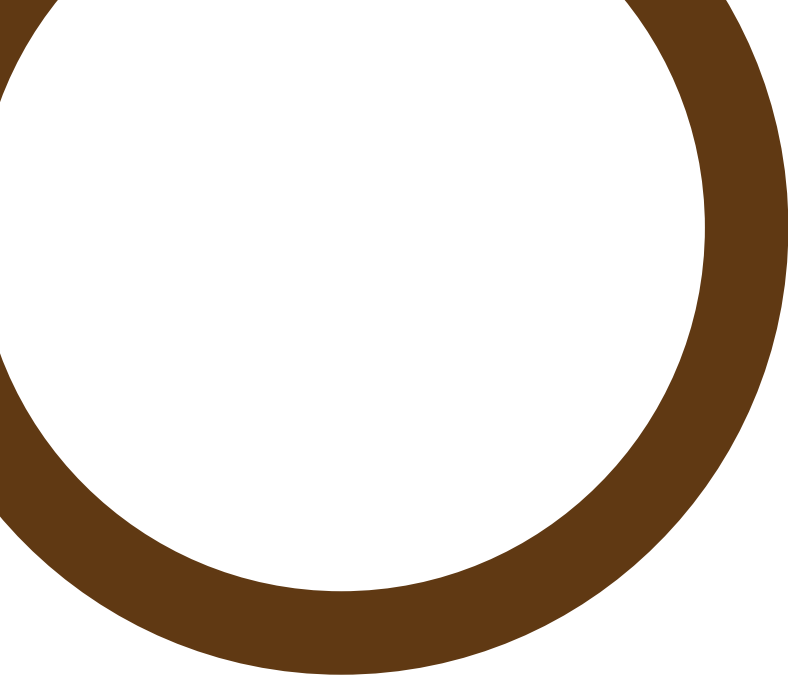

Foto Henriët Wubbolts

Foto-impresie 9 maart in de heemtuin

Nick Mestrum

